

Bondgenotencongres

‘We doen het samen maar we zijn allemaal anders’

Begin juni was in Utrecht het eerste landelijke congres over samenwerking tussen familieleden en hulpverleners in de psychiatrie. *Bondgenoten* was de titel, naar het boek van Henk-Willem Klaassen. Vertrekpunt: ‘We doen het samen maar we zijn allemaal anders.’

Mieka Vroom

Wat de bijeenkomst zo interessant maakte was dat veel van de aanwezigen én hulpverlener én familielid zijn van een ggz-cliënt (de gebruikte term was ‘hoofdpersoon’). Bert Stavenuiter, directeur van Ypsilon (de oudste vereniging van familieleden in de ggz in Nederland) legde er de statistieken naast: de kans is groot dat de helft van de hulpverleners een familielid of naaste heeft met psychische problemen. Nanette Waterhout en Anneke Breedveld vertelden over hun persoonlijke ervaringen met de ggz. Nanette is ‘hoofdpersoon’ en ervaringsdeskundige bij GGZ Noord Holland Noord, Anneke zoekt al twintig jaar naar de juiste hulp voor haar dochter met een bipolaire stoornis. Zij spraken uit wat hoofdpersonen en familie/naasten vooral missen bij zorgverleners: betrokkenheid, empathie en je verhaal kwijt kunnen.

Helma Zijlstra, directeur van V&VN, hield een presentatie vanuit het hulpverlenerperspectief. ‘Verplegen is een vak’ is het standpunt van de V&VN en er wordt alles aan gedaan om die deskundigheid te waarborgen: het kwaliteitsregister, de beroepsprofielen enzovoort. Het verhaal van familie en naasten komt aan de orde binnen de rollen van de verpleegkundige, zoals die van communicator en samenwerker. Daarmee is een bondgenootschap nog niet gegarandeerd. Want, zo stelde Zijlstra, betutteling en overnemen zijn valkuilen van een hulpverlener. En: ‘soms vergeten we dat de informatie van de verpleegkundige aan de patiënt ook naar de familie kan.’

Elly van Kooten, directeur maatschappelijke ondersteuning van het ministerie van VWS, besprak de Wmo. Ze begon met een ervaring die zij had op een bijeenkomst met cliënten en mantelzorgers die boos waren omdat ze niet werden gehoord door hulpverleners. ‘Dat je er niet vanuit gaat dat patiënten naasten hebben die om hen geven! Ik was verbaasd.’ Het versterken van de informele zorg is een van de beginselen van de nieuwe Wmo, verwoord in de drie V’s: Versterken, Verlichten en Verbinden. Wat betreft de ggz heeft de gemeente nu ook de verantwoordelijkheid voor be-

geleiding en beschermd wonen. ‘De Wmo geeft mogelijkheden, maar de mensen moeten het zelf maken’, hield Van Kooten haar gehoor voor. En VWS zit op het vinkentouw als de zogenaamde keukentafelgesprekken niet correct worden gevoerd. Na afloop gaf Ypsilondirecteur Stavenuiter zijn analyse. Hij ziet allemaal eilandjes die oplossingen zoeken voor de samenwerking met elkaar, maar ieder zoekt de oplossing samen met zijn eigen groep. Cliënten bij elkaar, familie bij elkaar, hulpverleners bij elkaar. Dat verklaart ook dat veel instrumenten er niet voor zijn gemaakt om bondgenootschap mogelijk te maken. Ypsilon werkt aan een brug tussen al die verschillende perspectieven. Het boek *Bondgenoten* van Henk-Willem Klaassen geeft daar zeker handvatten voor, met zijn ‘100% familie’-voorstel en de ‘3+1=5’-gedachte. Het eerste is de opdracht van de hulpverlener om bij alles de familie te betrekken en het tweede is het voorstel om van de vier geplande gesprekken met de hoofdpersoon, er steeds een met de familie te voeren; het resultaat is meer dan de som der delen. Stavenuiter vermoedt dat mensen als Klaassen, professionals met eigen familie-ervaringen, wel eens ‘de sleutel kunnen vormen om familie en andere naasten een échte plaats te geven in de zorg’. ■

Referentie

Klaassen, H-W (2014). *Bondgenoten; Hoe familieleden en hulpverleners in de psychiatrie kunnen samenwerken*. Amsterdam, Uitgeverij Boom.

© Lentine Klaassen